

גב' עזה עזאת קאסם כפארנה ואח'
על ידי בייכ עוה"ד נעמי הגר ואח'
מ"גישה- מרכז לשמירה על הזכות לנוע"
רח' הרכבת 42, תל- אביב 67770
טלפון: 03-6244120; פקס: 03-6244130

העותרות

נ ג ד

שר הביטחון ואח'
על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טל': 02-6466305 פקס: 02-6467011

המשיבים

תצהיר תשובה מטעם המשיבים

1. אני, הח"מ, אלוף איתן דנגוט, מצהיר בזאת כדלקמן:
2. אני מכהן בתפקיד מתאם פעולות הממשלה בשטחים.
3. אני עושה תצהיר זה מטעמים של המשיבים בתשובה לצו על-תנאי אשר ניתן על-ידי בית המשפט העליון ביום 9.8.2012.
4. עניינה של העתירה בבקשת העותרות 1-5 (להלן – העותרות), תושבות רצועת עזה, כי יותר מעברן מרצועת עזה לאזור יהודה ושומרון (להלן – איו"ש או האזור), דרך שטח ישראל, לצורך לימודים אקדמאיים באוניברסיטת ביר-זית.
5. ביום 9.8.2012 ניתן על ידי בית המשפט הנכבד צו על-תנאי, אשר מחייב את המשיבים לבוא וליתן טעם "מדוע לא יתירו לעותרות 1-4 לצאת מרצועת עזה דרך ישראל לצורך הגעה לתכניות לימודיהן באוניברסיטת ביר-זית".
6. המשיבים יטענו כי דינה של העתירה להידחות, הכל כפי שיפורט לקמן.

כללי

7. המשיבים יטענו כי דין העתירה להידחות, בהיעדר עילה להתערבות בהחלטותיהם, שכן לעותרות, תושבות רצועת עזה, ככל נתין זר, אין כל זכות שבדין להיכנס לישראל לצורך שהוא.

8. יתר על כן, ההחלטות בעניינן של העותרות נתקבלו בהתאם למדיניות הממשלה לפיה, כניסתם לישראל של תושבי רצועת עזה - שהוגדרה על ידי ועדת השרים לענייני ביטחון (הקבינט) כ"שטח עויין" - ולו רק לצורך מעבר לאיו"ש, מוגבלת למקרים הומניטאריים חריגים בלבד, בדגש על מקרים רפואיים דחופים (למעט לעניין כניסת סוחרים, עליה נפרט בהמשך).

מדיניות זו, נבחנה ואושרה על ידי בית המשפט הנכבד פעם אחר פעם (לרבות בעת האחרונה ממשי), הן באופן כללי, הן באופן ספציפי, בנוגע למעבר בין עזה ואיו"ש לצרכי לימודים אקדמיים. מדיניות זו נקבעה על בסיס שיקולים מדיניים ובטחוניים שונים, וביניהם עליית שלטון החמאס, ארגון טרור אשר שם לו למטרה את השמדתה של מדינת ישראל, ברצועת עזה וכן פעולותיהם הבלתי פוסקות של ארגוני הטרור הפועלים ברצועת עזה נגד מדינת ישראל, שגם פועלים להקמת שלוחות חדשות של תשתיות הטרור מעזה בתוך איו"ש ולחזוק התשתיות הפועלות באיו"ש.

9. על רקע מדיניות זו, ולאחר בחינת הנסיבות הפרטניות שבבקשות העותרות, הוחלט לדחות את בקשותיהן, מאחר ולדעת המשיבים לימודים אקדמאיים אינם מהווים כשלעצמם נימוק הומניטארי המצדיק את אישורן.

המשיבים יטענו כי אין עילה משפטית להתערב בהחלטותיהם, וכי דין העתירה להידחות. להלן נפרט.

עיקרי העובדות הצריכות לעניין

10. העותרות הן תושבות רצועת עזה המעוניינות, על פי הנטען בעתירה, ללמוד באוניברסיטת ביר זית בשנת הלימודים הבאה.

11. מהעתירה עולה, כי ביום 29.9.2011 פנו העותרות לוועדה האזרחית הפלסטינית בבקשה לצאת מעזה ולעבור לאיו"ש דרך שטח ישראל, לצורך לימודיהן. עוד נטען בעתירה, כי כחודש לאחר מכן, ביום 25.10.2011, פנו העותרות, באמצעות באת כוחן, למפקד מת"ק עזה בבקשה דומה.

12. לטענת העותרות, ביום 22.11.2011 נתקבלה אצלן תשובת המשיבים, לפיה הבקשה מסורבת משום שהעותרות אינן עומדות בקריטריונים הנקבעים מעת לעת בהתאם למצב המדיני והבטחוני.

13. כחודשיים לאחר מכן, ביום 16.1.2012, הוגשה העתירה שלפנינו.

נעיר, כי אחר הגשת העתירה, בחודש יוני 2012, התאפשר מעברה של העותרת 3, לאיו"ש דרך ישראל, מטעמים רפואיים, וכי אחר מספר ימים שבה העותרת 3 לרצועת עזה.

14. בהחלטתו מיום 23.5.2012 הורה בית המשפט הנכבד למשיבים לשקול שוב את עמדתם "וזאת במיוחד לגבי העותרות 1-4 (זאת נוכח גילן)".

15. בהודעה מיום 25.7.2012, עדכנו המשיבים כי עניינן של העותרות הובא פעם נוספת בפניי, וכי לאחר שקילת כלל הנסיבות הכרוכות בעניין, ובכלל זה, אף שקילת האפשרות ליצור הבחנה בין העותרות 1-4 לעותרת 5, החלטתי שלא לשנות מהחלטתי הקודמת בעניינן של העותרות.

16. ביום 9.8.2012 נתן בית המשפט הנכבד צו על תנאי בעתירה.

העימות המזוין בין ישראל לרצועת עזה

17. מאז חודש ספטמבר 2000 מתנהל נגד מדינת ישראל עימות מזוין מצד ארגוני הטרור הפלסטיניים. ראו לעניין זה, בין השאר, בג"ץ 7015/02 עג'ורי נ' מפקד כוחות צה"ל, תק-על 2002(3), 1021. עימות זה לא פסק, ואף התגבר לאחר יציאת כוחות צה"ל מרצועת עזה, ביטול הממשל הצבאי ותום שליטתה האפקטיבית של מדינת ישראל ברצועה, בשנת 2005.

גם לאחר יציאת כוחות צה"ל מרצועת עזה, ממשיכים ארגוני הטרור הפועלים ברצועת עזה לפעול נגד מדינת ישראל ותושביה, בין היתר, באמצעות ירי רקטות לעבר שטח ישראל, פיגועים, וניסיונות לפגוע באזרחים ובחיילים במעברים שבין הרצועה לישראל, לאורך גדר המערכת ובשטח המדינה. בתוך כך, עושים ארגוני הטרור מאמצים כבירים כדי להעביר את תשתיות הטרור לאיו"ש ולחזק את אלו שכבר קיימות שם. מדינת ישראל נלחמת בכך, בין היתר בדרך של צמצום התנועה בין רצועת עזה ובין איו"ש, בשני הכיוונים.

18. הצורך הבטחוני החיוני בצמצום התנועה בין רצועת עזה ובין איו"ש נובע אף מן האירועים הבטחוניים שהתרחשו בחודש יוני 2007, במסגרתם איבדה הרשות הפלסטינית את שליטתה ברצועת עזה וזו עברה לשליטה בלעדית של ארגון החמא"ס, אשר נטל את השלטון בה בכוח הזרוע. ראו, לעניין זה, פסק דינה של כב' הנשיאה ביניש בבג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה, תק-על 2008(1) 1213 (2008), כדלקמן:

"בהקשר זה נציין, כי מאז חודש ספטמבר 2005, אין עוד לישראל שליטה אפקטיבית בנעשה בשטח רצועת עזה. הממשל הצבאי שהוחל בשטח זה בעבר בוטל בהחלטת הממשלה, וחיילים ישראלים אינם שוהים באזור זה באופן קבוע ואף אינם מנהלים את המתרחש בו. בנסיבות אלה, אין מוטלת על מדינת ישראל חובה כללית לדאוג לרווחת תושבי הרצועה ולשמור על הסדר הציבורי בתחומי רצועת עזה, לפי מכלול דיני הכיבוש של המשפט הבינלאומי. לישראל אין גם יכולת אפקטיבית במעמדה הנוכחי להשליט סדר ולנהל את החיים האזרחיים ברצועת עזה. בנסיבות שנוצרו, החובות העיקריות המוטלות על מדינת ישראל ביחס לתושבי רצועת עזה נובעות ממצב הלחימה השורר בינה לבין ארגון החמאס השולט ברצועת עזה; חובות אלה נובעות גם ממידת שליטתה של מדינת ישראל במעברי הגבול שבינה לבין רצועת עזה;

וכן מהמצב שנוצר בין מדינת ישראל לבין שטח רצועת עזה לאחר שנות השלטון הצבאי הישראלי באזור, אשר בעקבותיו נוצרה לעת הזו תלות כמעט מוחלטת של רצועת עזה באספקת החשמל מישראל."

19. בעקבות אירועים אלו, נתקבלה ביום 19.9.07 החלטה ב/34 של ועדת השרים לענייני בטחון לאומי (הקבינט), אשר הגדירה את רצועת עזה כ"שטח עויני", והטילה בין השאר מגבלה על תנועת אנשים וסחורות מרצועת עזה ואליה. כך נכתב בהחלטה:

"ארגון החמאס הוא ארגון טרור שהשתלט על רצועת עזה והפך אותה לשטח עויני. ארגון זה נוקט בפעילות עוינת נגד מדינת ישראל ואזרחיה ומהווה את הכתובת הארצאית לפעילות זו. לאור זאת, הוחלט לאמץ את ההמלצות שהציגה מערכת הביטחון ובכלל זה המשך הפעילות הצבאית והסיכולית כנגד ארגוני הטרור. בנוסף, יוטלו הגבלות נוספות על שלטון החמאס באופן שתוגבל העברת טובין לרצועת עזה, צמצום אספקת הדלק והחשמל, ותוטל מגבלה על תנועת אנשים מהרצועה ואליה. ההגבלות ייושמו לאחר בחינה משפטית תוך התחשבות בהיבטים ההומניטאריים השוררים ברצועת עזה ומתוך כוונה להימנע ממשבר הומניטארי." (ההדגשה אינה במקור).

20. בהקשר זה נוסף, שדבריו של כב' השופט רובינשטיין, בבג"ץ 11120/05 חמדאן נ' אלוף פיקוד הדרום, תק-עד 2007(3), 2071 (פסק דין מיום 7.8.2007) (להלן – עניין חמדאן), אשר נכתבו בהקשר דומה, קרי, בקשה של תושבי רצועת עזה לאפשר להם ללמוד במוסדות להשכלה גבוהה באיו"ש, נכונים, למרבה הצער, אף כיום:

"אעתירה זו מעוררת שאלה משפטיות ואנושיות שבנסיבות הסכסוך הפלסטיני-ישראלי אשר פתרונו אינו נראה קרוב, למרבה הצער, מציבה פער בין הרצוי למצוי שלעת הזאת קשה לגשר על פניו. העותרים, המסתייעים בעותרות ציבוריות ישראליות ופלסטינאיות, ובעיקר עמותת "גישה", הם עשרה פלסטינאים תושבי חבל עזה. העתירה מכוונת עצמה לבקשתם למעבר לגדה המערבית דרך ישראל או אחרת לשם לימודים בתחום הריפוי בעיסוק, ומשאלתם היא כי בקשותיהם ייבחנו פרטנית; אך רקעה רחב לאמיתו יותר, קרי, כי עניינו של המבקש לעבור מעזה לגדה המערבית לצורך לימודים, ייבחנו פרטנית, שהרי אין הבחנה שיונית בין העותרים לאחרים במצב קרוב.

זאת, שעה שמטעמים בטחוניים הקשורים במלחמה בטרור אין כיום הסדר כזה לגילאי 16-35 מעזה, למעט בנסיבות הומניטריות, וסטודנטים נחשבים "קבוצת סיכון" מיוחדת בתוכם. על פני הדברים נראית העתירה כמציבה משאלה אנושית פשוטה, ועימה שאלה משפטית של סבירות המדיניות הקובעת מגבלות כלליות בתחום זה. אך הנושא שברקע שעמו אין מנוס מהתמודדות במענה הוא התנאים הקשים, הבלתי נורמליים ורוויי הטרור בין ישראל לחבל עזה (למצער), והקושי בפתרון דילמות הנובעות מן המצב באורח שיהא מקובל על ישראל הלוחמת בטרור, וגם יפתרו בעיות אישיות ואנושיות בהיקף רחב; "אוי לי מוצרי אוי לי מיצרי".

ב. בשורה התחתונה, המצב בין ישראל לעזה מדורדר לעת הזאת לשפל המדרגה, ומתן צו מוחלט המייחד את העותרים לא ישתלב במציאות הקשה הנוכחית, ועל כן – בכפוף להערות אחדות – לא נוכל לקבל את העתירות. בית המשפט אינו חי בבועה, וכדברי הנשיא ברק בבג"צ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(5) 807, 861 "אף שמצויים אנו לעתים במגדל שן, מגדל זה מצוי בתוככי ירושלים, שלא פעם נפגעה מטרור חסר מעצורים. מודעים אנו להרג ולהרס אשר הטרור כנגד המדינה ואזרחיה גורד אחריו. ככל ישראלי אחר, אף אנו מכירים בצורך להגן על המדינה ואזרחיה מפני פגיעתו הקשה של הטרור". התקופה של כמעט שלוש שנים מאז ניתן פסק הדין בבג"צ 7960/04, לעניינם של אותם עותרים עצמם, לא היטיבה לצערנו עם משאלתם ועם עניינם של שוחרי שלום. עלייתו של החמאס ואחר כך השתלטותו הגמורה על עזה מזה, והמצב הלא פשוט בלשון המעטה שנוצר לאחר ההתנתקות (כנראה שלא כמצופה) מזה, לא קירבו את עזה ואיר"ש זו לזו במובן הפרקטי, וגם לא קירבו את עזה לישראל, מבחינת מערכת היחסים; זאת - הגם שהקרבה הגיאוגרפית אז, עתה ולעתיד, לעולם עומדת. על כן אין בידינו להתעלם מכך ולומר לגורמי הביטחון, עולם כמנהגו (הטוב) נוהג ואנא היכבדו ואפשרו לעותרים את מבוקשם, וזאת בשעה שלאמיתו עולם כמנהגו (הקשה) נוהג. גישה כזאת לא תתיישב עם הדין, לרבות בהקשר השויון, כפי שינומק בתמצית להלן, וגם לא עם השכל הישר. לא ראינו גם צורך להתכנס לדין במעמד צד אחד ולהידרש לחומר חסוי, שכן העובדות במכלולן מוכרות ושוות לכל נפש".

סמכותה הרחבה של המדינה לקבוע את הנכנסים בשעריה

21. נקודת המוצא הינה, כי למדינה סמכות רחבה ושיקול דעת נרחב לקבוע מי ייכנס לתחומה, וכי לנתין זר אין כל זכות שבדין להיכנס לשטחה הריבוני של המדינה. מקל וחומר, כאשר מדובר בתושב שטח עויין או מדינת אויב, המצויה במצב לוחמה עם ישראל.

עקרון זה נובע הן מכללי המשפט הבינלאומי, הן מדיני הכניסה לישראל, המקנים לרשות המבצעת שיקול דעת רחב ביותר באשר לכניסת זרים לתחומה. במסגרת החקיקה הראשית המסדירה את הכניסה לישראל אף קיימת התייחסות מפורשת לעניינם של תושבי רצועת עזה (חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003).

עקרון זה מצא את מקומו גם בשורה ארוכה של פסקי דין של בית המשפט הנכבד. כך, למשל, נקבע בבג"ץ 5268/08 ענבר נ' אלוף פיקוד הדרום, תק-על 2009(4), 10368 (2009) (להלן – עניין ביקורי הכלואים), כדלקמן:

"נקודת המוצא בהקשר זה הינה - וביתר-שאת נוכח החלטת ועדת השרים - כי אין לאף זר זכות קנויה להיכנס לישראל ולמדינה נתון מכוח עקרון הריבונות שיקול דעת רחב לקבוע מי יכנס לתחומיה ומי יורחק ממנה אם אינו רצוי בה עוד."

בית המשפט הנכבד חזר על הלכה זו אך לאחרונה, במסגרת פסק דינו בע"מ 4620/11 קישאווי נ' שר הפנים, (טרם פורסם, פסק דין מיום 7.8.2012) (להלן – עניין קישאווי) כדלקמן:

"נקודת המוצא לדיון היא שכפי שמקובל בכל מדינה ריבונית, אין לזרים זכות קנויה להיכנס לתחומי מדינת ישראל. מכוח עיקרון הריבונות נתון לרשויות המדינה שיקול דעת רחב לקבוע מי יכנס לתחומה, אף ששיקול דעת זה כפוף לביקורת שיפוטית על פי עילות הביקורת הנוהגות במשפט המינהלי. כפי שנפסק לא אחת, כלל זה כוחו יפה גם באשר לבקשות להיתרי כניסה של תושבי רצועת עזה." (ההדגשות אין במקור).

22. מן האמור לעיל עולה, כי לעותרות אין כל זכות שבדין, קל וחומר זכות מוקנית כלשהי, לקבלת היתר כניסה לישראל, אף לא לצורך מעבר לאיו"ש, היות שמלכתחילה אין לתושבי רצועת עזה כל זכות להיכנס לישראל, ולכל היותר המדובר באי הענקת פריבילגיה בלבד. לעניין זה, ראו, למשל, בעניין חמדאן.

23. מכל האמור נגזר גם היקפה של הביקורת השיפוטית אודות החלטות המשיבים בתחומים אלו. כך, בהתאם להלכה בפסוקה, בית המשפט לא ייטה להתערב במדיניות המשיבים אשר מבוססת על טעמים מדיניים וביטחוניים כאמור ולא ישים שיקול דעתו תחת שיקול הדעת של הגורמים המוסמכים. כך, נקבע בעניין ביקורי הכלואים:

"המדיניות נשוא העתירות שבפנינו בה נוקטים המשיבים נסמכת, כאמור, על החלטת ועדת השרים בדבר הטלת מגבלות שונות על רצועת עזה ועל תנועת אנשים מן הרצועה ואליה. החלטה זו נבחנה בעבר על ידי בית משפט זה בכל הנוגע לצמצום אספקת החשמל והדלק לרצועה (בג"ץ 9132/07 אלבסיוני אחמד נ' ראש הממשלה, פסקה 2 (טרם פורסם, 30.1.2008) (להלן: עניין אלבסיוני)) והובהר כי השיקולים שנשקלו על ידי ועדת השרים בהחלטתה הנ"ל היו שיקולים מדיניים וביטחוניים. לגבי שיקולים ממין אלה נתון לממשלה כידוע מתחם רחב של שיקול דעת ובהם ככלל אין בית המשפט נוהג להתערב. הוא הדין באשר למדיניות הנגזרת מאותה החלטה והמיישמת אותה כרוחה הלכה למעשה. גישה זו יפה היא גם לענייננו (לעניין שיקול הדעת הרחב הנתון לממשלה בענייני יחסי החוץ והביטחון בכלל, וביחס לרצועת עזה בפרט, ראו: בג"ץ 1169/09 פורום משפטי למען ארץ ישראל נ' ראש הממשלה, פסקאות 20-21 (טרם פורסם, 15.6.2009); בג"ץ 2650/09 מיטראל נ' שר החקלאות (טרם פורסם, 1.4.2009); בג"ץ 5551/08 שליט נ' ממשלת ישראל, פסקה 5 (טרם פורסם, 23.6.2008))" (ההדגשות אינן במקור).

24. וכך אף נפסק בעניין אלבסיוני:

"כבר אמרנו לא אחת כי איננו מתערבים באמצעי הביטחון אשר המופקדים על הביטחון נוקטים בהם – לא מבחינת יעילותם ולא מבחינת תבונתם – אלא בבחינת חוקיותם. תפקידנו מתמצה בקיום ביקורת שיפוטית על קיום כללי המשפט הישראלי והבינלאומי המחייבים את מדינת ישראל, ואשר המשיבים הצהירו בפנינו כי המדינה דבקה בקיומם".

ודברים דומים נכתבו אך לאחרונה בפסק דינו של בית משפט נכבד זה בבג"ץ 2088/10 המוקד להגנת הפרט נ' מפקד כוחות צה"ל (טרם פורסם, פסק דין מיום 24.5.2012) (להלן – עניין המוקד להגנת הפרט):

"כידוע, בתחומים של מומחיות ביטחונית בית משפט זה אינו נוהג לשים עצמו בנעלי הרשויות המוסמכות לכך, עליהן מוטלת מלוא האחריות לשמירת הביטחון והסדר הציבורי – בענייננו הן בשטחי ישראל והן בשטחי איו"ש".

מדיניות המשיבים – מעבר בין רצועת עזה לאיו"ש – כללי

25. כאמור, במסגרת העימות המזוין עושים ארגוני הטרור מאמצים מרובים להקמת שלוחות חדשות של תשתיות הטרור מעזה בתוך איו"ש ולהעברת ידע על מנת לחזק את התשתיות הקיימות באיו"ש כיום.

26. עם מאמצים אלו ממשלת ישראל מבקשת להתמודד, בין היתר, באמצעות צמצום התנועות בין רצועת עזה לאיו"ש, ולהיפך.

לפיכך, בהתאם להחלטת ועדת השרים שאוזכרה לעיל, המדיניות הנוהגת בכל הנוגע לכניסת תושבי עזה לאיו"ש הינה מדיניות בידול בין האזורים, המצמצמת את המקרים המאושרים לכניסה לאיו"ש למקרים הומניטריים וחריגים בלבד.

על הרקע למדיניות זו והרציונאל העומד בבסיסה עמדה לאחרונה כב' הנשיאה (בדימוי) ד' ביניש במסגרת פסק הדין בעניין המוקד להגנת הפרט, כדלקמן:

"ההיגיון העומד מאחורי תפיסה זו ברור – במציאות הביטחונית הקשה בה אנו חיים, ובעת שארגוני הטרור המצויים בעזה ובאיו"ש ממשיכים לפעול במרץ בניסיון לפגוע במדינת ישראל ותושביה, קיים חשש של ממש מהתרת תנועה חופשית בין האזורים, נוכח הפוטנציאל הטמון מניצול פלטפורמה זאת לצורך קיום קשרים עם גורמי טרור באזורים השונים – אימונים צבאיים, גיוס, העברת מידע, פקודות וכיוצא באלה ... ציר השינוי המרכזי במדיניות זו, על-פי עמדת המשיבים, התחולל בעקבות מאורעות אוקטובר 2000, לאחר שהם הוחלט להפסיק לאשר את מעברם של פלסטינים מעזה לאיו"ש, למעט במקרים הומניטריים חריגים. גם במהלך שנים אלה שב ואישר בית המשפט את מקומם של שיקולי הבטחון בהתרת מעבר בין האזורים, ולא מצא להתערב בהחלטות פרטניות של המשיבים שלא להתיר מעבר בהישען על שיקולים אלה ...

15. השיקולים הביטחוניים תפסו מקום נכבד במהלך השנים בהם שלטה ישראל ברצועת עזה ובאיו"ש כאחד, אף שאלה נתפסו אז כיחידה טריטוריאלית אחת (וראו עניין עגיו"ר). עם סיומו של הממשל הצבאי ברצועת עזה בשנת 2005 בעקבות הליך ההתנתקות, ויותר מכך – עם השתלטות ארגון החמאס על רצועת עזה בשנת 2007 – גדל עד למאד החשש מניצול פלטפורמת המעבר בין האזורים למטרות טרור, במיוחד בהעדר שליטה אפקטיבית של ישראל ברצועה ...

16. ואכן, וכפי שפירטו המשיבים בהרחבה בתגובתם, מדיניותם הנוכחית – שעוגנה בנוהל נשוא העתירה – נטועה עמוק במציאות המדינית-ביטחונית השוררת בעת הזאת. כפי שהבהירו המשיבים, במציאות שנוצרה במיוחד מאז הושלם הליך ההתנתקות והשתלטות ארגון החמאס על הרצועה, ונוכח היות אזור רצועת עזה שטח נפרד המתוחם בגדר, מתקשים גורמי הטרור לשלח מתחומם מפגעים לעבר ישראל. עם זאת, קיימת בשטח הרצועה תשתית טרור ענפה המשקיעה מאמץ במציאת דרכים להוצאת תשתית טרור אנושית מהאזור – לישראל ולאיו"ש. הערכת גורמי הביטחון הינה כי רצועת עזה הפכה מוקד ידע בתחום הטרור ולאגירת כמויות גדולות של אמצעי לחימה מתקדמים ופיתוח יכולות צבאיות. להערכת גורמי הביטחון, לארגוני הטרור שאיפה להעתיק את הלחימה נגד ישראל לאיו"ש בכלל זה באמצעות העברת ידע, יכולות צבאיות ומומחי חבלה. לפיכך, גיוס תושבי עזה המצויים באיו"ש או מבקשים לעבור לשם, הפכה תופעה שכיחה שיש בה כדי לקדם את מטרות ארגוני הטרור. גורמי הביטחון הדגישו כי קיים איום חמור של החדרה לאיו"ש של מומחי חבלה בעלי ידע בהכנת מטענים קטלניים ויצור נשק תלול מסלול.

מציאות זו, כך המשיבים, היא העומדת ביסוד המדיניות המצמצמת שגובשה על-ידם, המתירה כאמור מעבר מעזה לאיו"ש אך במקרים חריגים והומניטריים.

27. כפי שצוין לעיל, לאור עליית שלטון החמאס ברצועת עזה החליט הקבינט המדיני ביטחוני, בין השאר, על הטלת מגבלות על תנועת אנשים אל ומרצועת עזה (החלטת הקבינט המדיני-ביטחוני ב/34 מיום 19.9.2007). נציין, שבעוד שבכל הנוגע לתנועת סחורות אל רצועת עזה חל שינוי במדיניות בהתאם להחלטת הקבינט המדיני ביטחוני ב/44 מיום 29.6.2010, לא חל שינוי מהחלטה ב/34 בכל הנוגע לתנועה אנשים, ומדיניות זו עומדת בעינה גם כיום.

מדיניות זו, אשר נקבעה כאמור על-ידי הקבינט המדיני-ביטחוני, הינה חלק ממאבקה של מדינת ישראל בארגון החמא"ס, ארגון טרור אשר שם לעצמו כמטרה את השמדתה של מדינת ישראל. כך, מעבר למטרה הביטחונית הישירה, אשר פורטה לעיל, מדיניות זו מיועדת גם ליצור **בידול** בין איו"ש, שם קיימת הרשות הפלסטינית, לבין רצועת עזה, אשר נשלטת כאמור על-ידי ארגון טרור.

28. מדיניות מצמצמת זו נבחנה על ידי בית המשפט הנכבד לא אחת. כך, לאחרונה, בבג"ץ 2748/12 רפיק מסלם נ' מפקד כוחות צה"ל (טרם פורסם, ניתן ביום 16.4.2012), דחה בית המשפט הנכבד עתירה של תושב רצועת עזה שביקש שיתור לו לעבור דרך ישראל לאיו"ש לשם השתתפות בכנס. וכך נכתב שם:

"העותר 1 (להלן – העותר) הינו תושב רצועת עזה. הוא ביקש שיותר לו לעבור דרך ישראל לאיזור יהודה ושומרון לשם השתתפות בכנס מקצועי בנושא "שיקום קרבנות של עינויים" שאמור להיערך ברמאללה בימים 17.4.2012-19.4.2012. בקשתו של העותר סורבה. מכאן העתירה שבפנינו.

2. דינה של העתירה להידחות. על פי המדיניות של המשיבים אין מתירים מעבר מרצועת עזה לאיזור יהודה ושומרון אלא מטעמים הומניטריים חריגים, למשל במקרים של צורך רפואי. המקרה דנא אינו בא בגדר מקרה הומניטרי. כאמור, העותר מבקש להשתתף בכנס מקצועי. אומנם, הכנס יעסוק בנושא בעל השלכות הומניטריות, אך ברור שאין מדובר בסיטואציה הומניטרית מבחינתו של העותר. העותר עצמו אינו טוען כי הוא נזקק לטיפול מסוג כלשהו באיזור יהודה ושומרון. נעיר, כי המשיבים אף טענו שגם טעמים ביטחוניים מצדיקים כי הבקשה תידחה. הונח בפנינו, במעמד צד אחד, חומר חסוי. החומר אכן מבסס, במידה מסוימת, אף טעם ביטחוני לדחיית הבקשה.

3. ברור, כי העתירה אינה מגלה עילת התערבות בהחלטה לדחות את בקשתו של העותר להתיר לו לעבור מרצועת עזה לאיזור יהודה ושומרון למטרה המסוימת הנזכרת. אי לכך, העתירה נדחית. אין צו להוצאות."

29. בדומה לאמור נקבע, למשל, בבג"ץ 9657/07 גרבויע ואח' נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ואח' תק-על 2008(3), 2362 (2008), שם דחה בית המשפט הנכבד את עתירתה של תושבת רצועת עזה שביקשה להיכנס לאיו"ש לצורך ביקור ילדיה, וקבע כדלקמן:

" הרשות המוסמכת החליטה כי בנסיבות דהיום אין להתיר מעבר כאמור אלא במקרים חריגים וכי עניינה של העותרת 1 אינו בא בגדרם. על רקע המציאות הבטחונית הקיימת במיוחד ברצועת עזה, לא מצאנו שנפגל פגם בהחלטה שלא להתיר לבקשתה של העותרת 1. המקרה הנוכחי שונה באופן מהותי ממקרים אחרים בהם קיימות נסיבות רפואיות חריגות וכדומה. יש לזכור כי לעותרת 1 אין זכות קנויה להיכנס לישראל למטרה כלשהי, כולל מעבר לאזור יהודה ושומרון."

30. ובנוסף, וראו גם בג"ץ 1892/10 אבו סרדאנה נ' המפקד הצבאי לאיו"ש, פדאור 678-34- (2010), בו נקבע כדלהלן:

"כאמור, הרשות המוסמכת החליטה כי בנסיבות דהיום אין להתיר מעבר, אפילו של בני משפחה, אלא במקרים חריגים שעניינם של העותרים אינו בא בגדרם. על רקע המציאות הבטחונית הקיימת, והמתוחות הרבה ברצועת עזה בפרט, נראה כי החלטת המשיבים שלא להעתיק לבקשת העותרים הינה החלטה סבירה, אשר לא קמה עילה להתערבותנו בה. מדיניות זו נסמכת על החלטת ממשלה בדבר מגבלות שונות על הרצועה ועל התנועה ממנה ואליה. החלטה זו כבר עמדה לביקורת שיפוטית בפני בית משפט זה, ולא נמצאה עילה להתערב בה..."

31. ולבסוף, לאחרונה חזר על כך בית המשפט הנכבד במסגרת עניין קישאווי:

"בית משפט זה, קבע לא אחת כי אין עילה להתערב במדיניות זו, בכפוף לכך שבמסגרת הפעלת שיקול הדעת של הרשויות המוסמכות ביישום המדיניות ניתן משקל הולם לשיקולים הומניטאריים ...

זאת, בשים לב לשינויים שחלו בהיקפן של חובותיה של המדינה כלפי תושבי עזה על רקע יישום תכנית ההתנתקות בשנת 2005 ועליית חמאס לשלטון.. בין היתר, נפסק כי כניסה לישראל לשם ביקורי בני משפחה כלואים, מעבר בישראל לצורך לימודים בגדה וביקורי משפחה בגדה – כל אלה אינם מהווים טעם הומניטארי חריג המצדיק כניסה לישראל במסגרת המדיניות הנוהגת".

כן ראו לעניין זה לדוגמא: בג"ץ 5829/09 **מנצור ואח' נ' מפקד גדמ"ע** (טרם פורסם, ניתן ביום 30.7.09); בג"ץ 8731/09 **ברלנטי ג'ריס בולוס עזאם נ' מפקד איזור הגדה המערבית, תק-על 2009(4), 3550** (2009); בג"ץ 11120/05 **אסאמה חמדאן נ' אלוף פיקוד הדרום תק-על 2007(3), 2071** (2007); בג"ץ 1912/12 **אברהים אקרע נ' המפקד הצבאי, טרם פורסם** (פסק דין מיום 6.6.2012) כן ראו, בשינויים המתוייבים, בג"ץ 1583/10 **אבו חמידה ואח' נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית תק-על 2010(1), 10688**.

המדיניות – הכלל והחריגים

32. כאמור, מדיניות המשיבים, אשר אושרה פעם אחר פעם על-ידי בית המשפט הנכבד, הינה שככלל תנועת תושבי רצועת עזה לאיו"ש אינה מותרת.

עם זאת, לצד הכלל, **וחרף היעדר זכות מוקנית** לכך, קבעו המשיבים גם חריגים. בהתאם לכך, וכאמור בהחלטה ב/34 **המעבר בין עזה ואיו"ש מתאפשר בהתקיימם של טעמים הומניטאריים חריגים**, בדגש על מקרים רפואיים דחופים.

33. בהתאם למדיניות זו, קובעים המשיבים קריטריונים, המפרטים את אותם מקרים הומניטאריים חריגים, בהם יתאפשר מעבר כאמור (ראו לעניין זה באתר מתפ"ש: http://www.cogat.idf.il/Sip_Storage/FILES/3/2533.pdf).

המקרים ההומניטאריים **המרכזיים** בהם מתאפשר מעבר כאמור הינם טיפולים רפואיים דחופים, ביקור קרוב משפחה החולה במחלה קשה והשתתפות בחתונה או לוויה של קרוב מדרגה ראשונה.

34. לאור המדיניות האמור, בקשות של תושבי רצועת עזה להיכנס לישראל או לעבור לאיו"ש, דרך ישראל, נבחנות, קודם כל, ביחס לעמידתן בקריטריונים האמורים. כלומר, **האם המטרה לשמה מתבקש המעבר נכנסת לגדר אחת הקטגוריות של מקרים הומניטאריים חריגים**. רק לאחר מכן, נבחן עניינו הפרטני של הפונה, בין השאר, ביחס להיעדר מניעה ביטחונית לכניסה, אימות הנסיבות ההומניטאריות המצדיקות את המעבר וכו'.

35. על אודות הליך בדיקה זה נכתב אך לאחרונה במסגרת **עניין קישאווי**, תוך הסתמכות, בין היתר, על פסקי הדין הנוגעים למעבר סטודנטים מעזה לאיו"ש:

"לפי מדיניות המשיבים הנוהגת – המבוססת בין היתר על החלטת ועדת שרים לביטחון לאומי מחודש ספטמבר 2007 – אישורי כניסה לישראל ניתנים לתושבי רצועת עזה במקרים הומניטאריים חריגים בלבד, דוגמת ביקורים לצרכים רפואיים (בג"ץ 4906/10 שריף נ' שר הביטחון, פסקאות 2-3 (לא פורסם, 7.7.2010) (להלן: עניין שריף); בג"ץ 9657/07 גרבויע נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית (לא פורסם, 24.7.2008) (להלן: עניין גרבויע); בג"ץ 1583/10 חמידה נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, פסקה 3 (לא פורסם, 25.3.2010) (להלן: עניין חמידה)). על רקע מדיניות זו, בקשות של תושבי רצועת עזה לקבל אישורי כניסה לישראל נבחנות באופן פרטני רק אם נמצא כי הן מעלות טעם הומניטארי חריג כאמור (עניין עמותת רופאים לזכויות אדם, פסקה 9 וההפניות שם; בג"ץ 11120/05 חמדאן נ' אלוף פיקוד דרום, פסקה ט"ז (לא פורסם, 7.8.2007) (להלן: עניין חמדאן))." (ההדגשות אינן במקור).

36. מן האמור נובע, שהמדיניות היא, שבהיעדר חובה משפטית, ובהתחשב בסכסוך המזוין בין ישראל ובין ארגון החמא"ס אשר שולט ברצועת עזה, מעברם של תושבי רצועת עזה לאיו"ש אינו מתאפשר. עם זאת, לצד המדיניות האמורה, המשיבים יישמו **חריגים מצומצמים**, לפיהם המעבר יותר בהתקיים **טעמים הומניטאריים חריגים**. בהתאם למדיניות זו, גיבשו המשיבים קריטריונים, לאורם נבחנות בקשות פרטניות.

זוהי כאמור מדיניות המשיבים, אשר אושרה פעמים רבות על-ידי בית המשפט הנכבד. כך, מפסקי הדין אשר נסקרו לעיל, ניתן ללמוד שבית המשפט הנכבד לא התערב במדיניות המשיבים בכל הנוגע, ולדוגמא בלבד, למניעת מעבר בין עזה ואיו"ש לצורכי ביקורי משפחות (עניין גרבויע); כניסה לישראל לצורך ביקורי כלואים (פרשת **ביקורי הכלואים**); מעבר לצרכי כנס מקצועי (עניין **רפיק מסלם**); לימודים אקדמיים (ראו האסמכתאות אשר הובאו לעיל); ביקורי חולים כאשר המצב הרפואי אינו מצדיק זאת (עניין **אברהים אקרע**); תפילה בהר הבית (עניין **קישאווי**), ועוד.

37. לצד האמור יודגש, כי המדיניות הנוגעת לכניסת פלסטינים מרצועת עזה לישראל, אף לצורך מעבר לאיו"ש, נבחנת באופן תכוף על ידי הגורמים המוסמכים לכך. גורמים אלו בוחנים את הסוגיה בהתאם למצב המדיני והביטחוני, המשתנה מעת לעת.

מעבר סטודנטים מרצועת עזה לאיו"ש – המדיניות וההלכה

38. במסגרת המדיניות, אשר פורטה לעיל, המשיבים אינם מאפשרים מעבר של תושבי רצועת עזה לאיו"ש, למטרות לימודים. זאת, מאחר ולימודים אקדמיים אינם מהווים צורך הומניטארי חריג, אשר מצדיק סטייה מן המדיניות הכוללת. נזכיר, שבבסיס המדיניות האמורה עומדים טעמים מדיניים וביטחוניים כבדי משקל, אשר הוכרו בפסיקת בית המשפט הנכבד, שלא ראה עילה להתערב במדיניות זו.

39. בנוסף לאמור, ומעבר לטעם הביטחוני הכולל אשר עומד בבסיס המדיניות הנוגעת למעבר בין עזה ואיו"ש – ונפנה לעניין זה שוב לדברי כב' הנשיאה (בדימי) ד' ביניש במסגרת עניין **המוקד להגנת הפרט** – בבסיסה של המדיניות האוסרת על מעבר סטודנטים מעזה לאיו"ש עומדים גם טעמים ביטחוניים פרטניים הנוגעים למעבר זה (וראו לעניין זה לדוגמא בעניין **חמדאן**).

כפי שצויין לעיל, **מדיניות זו אושרה פעם אחר פעם לאורך השנים**, לפני יישום תכנית ההתנתקות ולאחריה, ולפני עליית שלטון החמא"ס ברצועה ולאחריה.

לעניין זה, נבקש להפנות לפסק דינו של בית משפט נכבד זה בבג"ץ 7960/04 **מחמד מוסא אלראזי נ' מפקד כוחות צה"ל בעזה** (פסק דין מיום 29.9.2004).

כן נבקש להפנות לפסק דינו של בית משפט נכבד זה בעניין **חמדאן**. נזכיר, כי מדובר בעתירה שהוגשה אחר יישום תוכנית ההתנתקות, כאשר פסק הדין ניתן לאחר ההפיכה אשר בוצעה על-ידי ארגון החמא"ס ברצועה. במסגרת פסק הדין, **בית המשפט ביטל את הצו על תנאי שהוצא בעתירה**.

נזכיר, שבשני ההליכים הללו מדובר היה בלימודי **ריפוי בעיסוק**, שגם לגביהם נטען שקיים **"צורך הומניטארי"** ברצועה, בדומה לענייננו, וגם שם נטען שתכניות לימוד חלופיות **"אינן בנמצא"**.

40. בהמשך, ניתן גם פסק הדין בבג"ץ 8731/09 **ברלנטי נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש**, תק-על 2009(4) 3550 אשר נדרש למדיניות המשיבים האמורה:

"על פי המדיניות הנקוטה בידי המשיבים מזה זמן ועוד לפני אוגוסט 2005, אין מאשרים את כניסתם של תושבי הרצועה לגדה המערבית למטרת לימודים שם. מדיניות זו נבחנה בעבר על ידי בית משפט זה אשר לא ראה להתערב בה (בג"ץ 7960/04 אלראזי נ' מפקד כוחות צה"ל חבל עזה (לא פורסם, 29.9.2004) (להלן: עניין אלראזי); בג"ץ 11120/05 חמדאן נ' אלוף פיקוד הדרום (טרם פורסם, 7.8.2007) (להלן: עניין חמדאן))."

41. לאחר החלטה ב/44, בה שונתה המדיניות הנוגעת לתנועת סחורות אל רצועת עזה, הוגשה עתירה נוספת שעסקה במעבר סטודנטית מרצועת עזה לאיו"ש – בג"ץ 4906/10 **שריף נ' משרד הביטחון** (טרם פורסם, ניתן ביום 7.7.2010) (להלן – **עניין שריף**). גם שם, כמו בענייננו, טענו העותרות לשינוי העיתים ושינוי במדיניות המשיבים. גם שם, כמו בענייננו, טענו העותרות שמדובר בעותרת ייחודית, שאינה מהווה סיכון ביטחוני ושל מודיה יאפשרו את קידומה של החברה האזרחית ברצועה. וגם שם, כמו בענייננו, טענו העותרות שמדיניות המשיבים פסולה, בהיותה גורפת.

למרות האמור, ובנסיבות קרובות לענייננו, **דחה בית המשפט את העתירה**, וקבע:

"... העותרת מבקשת לצאת מרצועת עזה דרך ישראל לצורך לימודי תואר שני בתחום זכויות אדם ודמוקרטיה באוניברסיטת ביר זית ...

2. המשיב, בתגובה שהוגשה היום, מבהיר כי המדיניות הנוכחית לעניין מעברם של פלסטינים מרצועת עזה לאזור יהודה ושומרון הינה כי המעבר יתאפשר במקרים הומניטאריים חריגים בלבד – בדגש על מקרים רפואיים – וזאת לאור המצב המדיני והמצב הביטחוני. המדיניות נבחנת לגופה מעת לעת.

3. בחנו את עניינה של העותרת ולא השתכנענו כי במצב המדיני והביטחוני הנוכחי נסיבותיה האישיות מצדיקות התערבות בהחלטת המשיב. בשורת החלטות מהעת האחרונה לא התערב בית המשפט במדיניות המשיב, ואין הצדקה לנהוג אחרת בעניינה של העותרת ...

4. העתירה נדחית"

42. גם מאז פסק הדין בעניין שריף, הזכיר בית המשפט הנכבד בהסכמה, פעם אחר פעם, את ההלכות הנוגעות לאי מתן אישור למעבר סטודנטים בין עזה ואיו"ש (וראו לדוגמא: עניין ביקורי הכלואים; עניין קישאווי; עניין המוקד להגנת הפרט)
43. נדגיש – עיקרה של המדיניות האמורה, מלכתחילה, היה נעוץ בטעם הביטחוני. ואולם, לצד הטעם הביטחוני גרידא, ישנם טעמים מדיניים אשר אף הם עומדים בבסיס מדיניות המשיבים, שנקבעה בהתאם למדיניות הממשלה, ולפיה כניסתם לישראל של תושבי רצועת עזה - שהוגדרה על ידי הקבינט המדיני-ביטחוני כ"שטח עויין" - ולו רק לצורך מעבר לאיו"ש, מוגבלת למקרים הומניטאריים חריגים בלבד, בדגש על מקרים רפואיים דחופים. מדיניות זו, אשר אושרה כאמור פעם אחר פעם על-ידי בית המשפט הנכבד, מבוססת על נימוקים מדיניים וביטחוניים כבדי משקל.
44. לא זו אף זו: בפועל, מאז מתן פסקי הדין האמורים של בית המשפט הנכבד, הורתבה משמעותית אפשרותם של תושבי רצועת עזה לצאת את תחומי הרצועה לחו"ל לצורך לימודים אקדמיים.
45. כך, מאז מתן פסק הדין בעניין חמדאן, תלה הגמשה מסוימת בנוגע ליציאת סטודנטים תושבי הרצועה, בעלי מלגות מוכרות, ללימודים בחו"ל דרך שטח מדינת ישראל, כחריג למדיניות הכוללת. בחודש יוני 2008 החליט שר הביטחון על הקלה מסוימת בקריטריונים ליציאת תושבי רצועת עזה ללימודים אקדמיים במדינות שלישיות. על פי החלטה זו, בקשות יציאה ללימודים במדינות שלישיות נשקלות בחיוב, בכפוף להעברת בקשה על ידי גורם מהקהילה הבינלאומית ובכפוף לכך שתושב הרצועה מחזיק במלגת לימודים מוכרת.
- כך, בהתאם לנוהל זה – המכונה "נוהל מלגאים" – קיימים כיום כ-105 היתרים בתוקף עבור תושבי רצועת עזה, אשר לומדים בחו"ל, כאשר מאז 2010 יצאו בסה"כ 289 סטודנטים לחו"ל בהתאם לנוהל זה.

46. שינוי מהותי נוסף המאפשר לתושבי רצועת עזה לצאת את תחומי הרצועה לצורך לימודים אקדמיים הינו, שככלל, מעבר רפיה, בין הרצועה למצרים, פתוח לתנועת אנשים. זאת, בהתאם למדיניותן של מצרים והתמאס, וללא מעורבותה של מדינת ישראל. בהקשר דומה כתב לאחרונה בית המשפט לעניינים מנהליים בבאר-שבע (עת"מ 24216-05-12) **תראמיסי נ' מפקד כוחות צה"ל**, פסק דין מיום 15.7.2012):

"אין כל מניעה שהעותר יצא דרך מצרים לקבלת טיפול רפואי בכל מדינה שימצא לנכון, אך העותר מתעקש דווקא על טיפול במדינה ישראל... כפי שציינת, לעותר קיים פיתרון אחר והוא יכול לפנות ולקבל טיפול רפואי בכל מקום אחר בעולם."

47. מן האמור אנו למדים, שאם בעת מתן פסקי הדין בעניין **אלראזי וחמדאן** משמעותו של הסירוב ודחיית העתירה, הייתה **שלא היו כל אפשרויות חלופיות ללימודים אקדמיים**, כיום המצב שונה באופן מהותי, הן בהתאם למדיניות המשיבים (ראו סעיף 45 לעיל), הן לאור ההתפתחויות האזוריות, ויכולתם של תושבי רצועת עזה לצאת כיום מרצועת עזה למצרים, ומשם למדינות שלישיות.

מן האמור לעיל עולה, שלאור ההלכה העקבית של בית המשפט הנכבד, **נראה שכיום חוקיותה של מדיניות המשיבים וסבירותה הינה בבחינת "קל וחומר"**.

48. נזכיר בהקשר זה את קביעתו של בית המשפט העליון בעניין **ביקורי הכלואים**, בכל הנוגע להיקף חובותיה של ישראל בהקשר דומה:

6. אחד השיקולים שעל הגורמים המוסמכים לשקול בקביעת מדיניות הכניסה מן הרצועה לישראל, עניינו בחובות החלות על ישראל כלפי האוכלוסיה האזרחית שם. **לאורך השנים חלו שינויים משמעותיים בהיקפן ובאופיין של חובות אלו**. בעת החזקת הרצועה ב"תפיסה לוחמתית" נקבע המשטר המשפטי החל בה לפי כללי המשפט הבינלאומי הפומבי והמשפט, השיפוט והמינהל של ישראל לא הופעלו בה (לסקירה ראו בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל, פ"ד נט(2) 481, 516-514 (2005)). לאחר יישום תוכנית ההינתקות מאזור חבל עזה ומאזור צפון השומרון, הוציא מפקד פיקוד הדרום ביום 12.9.2005 מנשר בדבר סיומו של הממשל הצבאי ומאז אין מתקיימת עוד "תפיסה לוחמתית" ברצועה מבחינת הדין הבינלאומי ואין לישראל שליטה אפקטיבית על הנעשה בשטח זה (ראו: עניין אלבסיוני, פסקה 12; ע"פ 6659/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (טרם פורסם, 11.6.2008)). כפועל יוצא מכך, נשתנו החובות המוטלות על ישראל כלפי האוכלוסיה האזרחית, במהות ובהיקף, לעומת אלה שהוטלו עליה בתקופת חלותו של הממשל הצבאי. ...

7. בהתחשב בכל האמור לעיל, לא שוכנעתי כי בעניינינו קמה עילה להתערב בהחלטת הגורמים המוסמכים אשר קבעה מדיניות כללית המונעת את כניסתם של תושבי הרצועה לישראל למטרת ביקורים בבתי הכלא. התרת כניסתם של תושבי הרצועה לישראל למטרה זו אינה נכללת במסגרת הצרכים ההומניטאריים הבסיסיים של תושבי הרצועה אותם מחויבת ישראל לאפשר גם היום.

ביסוד המדיניות בה נקטו המשיבים עומדים טעמים מדיניים וביטחוניים מובהקים והיא תואמת ומיישמת הלכה למעשה את החלטת ועדת השרים שנתקבלה מטעמים אלה. (ההדגשות אינן במקור).

טענות העותרות ביחס ל"שינוי דה-פקטו" במדיניות המשיבים

49. בעתירה, טוענות העותרות, כי חל שינוי במדיניות. את טענתן זו מבקשות העותרות לסמוך על השינויים שחלו לטענתן במדיניות המשיב, לרבות התרת כניסתם של סוחרים לרצועת עזה וממנה.

אלא, שאין מדובר בשינוי מדיניות הנוגעת למעבר פלסטינאים מרצועת עזה לאיו"ש, אלא בחלק מהפעולות שננקטו, בהתאם להחלטת הקבינט מיום 20.6.2010, בכל הנוגע להכנסת טובין וסחורות שונות לרצועת עזה. נסביר.

50. במסגרת בחינה עתית של מדיניות הממשלה, נקבעה, במסגרת הודעת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (הקבינט) ב/44 מיום 20.6.2010, שורה של הקלות בכל הנוגע להכנסת טובין וסחורות שונות לרצועת עזה, ובכלל זה הותרה הכנסתם של מוצרים שקודם לכן הכנסתם נאסרה. כמו כן, הוחלט על קידומם של פרויקטים במימון ופיקוח בין-לאומי.

לגבי מעבר של אוכלוסייה, ההחלטה לא שינתה מן המדיניות הנוכחית, במסגרתה מתאפשרת הכניסה, כאמור לעיל, במקרים הומניטאריים חריגים בלבד, בדגש על מקרים רפואיים דחופים, ובוודאי שאין בה כדי להתיר מעבר לצורך לימודים אקדמאיים, כפי שמבקשות העותרות שבפנינו.

51. נזכיר שוב, שבית משפט נכבד זה כבר נדרש לשאלת מעברם של תושבי רצועת עזה לאיו"ש לצורך לימודים אקדמיים קודם להחלטת ועדת השרים שאוזכרה לעיל, כמו גם לאחריה, ואישר את מדיניות המשיבים פעם אחר פעם.

במסגרת זו, לאור ההתפתחויות שחלו מאז ועד היום במישור הביטחוני והמדיני, החליטו הגורמים המוסמכים, כי גם לעת הזו, מעבר סטודנטים מעזה לאיו"ש לא יותר ככלל, ובאופן כללי, כניסת תושבי עזה לאיו"ש דרך ישראל תותר רק במקרים הומניטאריים חריגים.

52. השינוי במספרם של היוצאים מרצועת עזה לישראל, המשתקף בנתונים שהציגו העותרות בעתירתן, אינו אלא ביטוי ליישומה של החלטת הקבינט האמורה מיום 20.6.2010, בעניין התרת כניסתן של סחורות נוספות לעזה.

במסגרת יישומה של ההחלטה, מאפשרת מדינת ישראל את מעברם של סוחרים מרצועת עזה לישראל ומחוצה לה, כדי שיוכלו לנהל קשרי מסחר תקינים עם סוחרים מחוץ לרצועת עזה, וכדי לאפשר בפועל את הגדלת היקף הטובין המועברים לרצועת עזה.

אך מובן הוא, כי לצורך יישום החלטת הקבינט האמורה, וכדי לאפשר פיתוחה הכלכלי של הרצועה, יש צורך לאפשר, במסגרת המדיניות הנוגעת לעניין זה, לתושבי הרצועה לקיים קשרים כלכליים עם גורמים חיצוניים, ובכלל זה לאפשר את יציאתם מרצועת עזה.

בהתאם לאמור, מתאפשרת בעת הנוכחית, מידי יום, יציאתם של כ-120 סוחרים מרצועת עזה. מספר הסוחרים נקבע בהתאם למצב המדיני בטחוני ובהתאם לצרכי הרצועה. מכל מקום, אין ביציאתם של סוחרים אלו כדי להצביע על שינוי מדיניות כלשהו בכל הנוגע למעברם של תושבים מרצועת עזה לאיו"ש לכל מטרה אחרת, ודין טענות העותרות בהקשר זה להידחות.

53. במקביל, מאז החלטה הקבינט האמורה, מדינת ישראל מאפשרת את ביצועם של פרויקטים רבים ברצועה במימון ובפיקוח בין-לאומיים. ברי, כי מימושם של הפרוייקטים האמורים מחייב את הרחבת המדיניות בכל הנוגע לתנועתם של עובדי הארגונים הבין-לאומיים האמורים.

54. מן הנתונים אשר בידי המשיבים עולה, כי לשתי קטגוריות אלו (סוחרים ועובדי ארגונים בין-לאומיים) ניתן לייחס את הרוב המוחלט של העלייה במספר היוצאים מרצועת עזה דרך מעבר ארז. כך לדוגמא, בעוד שבשנת 2009 נרשמו 556 כניסות לישראל של סוחרים, בשנת 2011 נרשמו 15,149 כניסות בקטגוריה זו. במקביל, בשנת 2009 ניתנו 256 היתרים לטובת עובדים של ארגונים בין-לאומיים, ובשנת 2001 התאפשרו 1,049 כניסות בקטגוריה זו.

55. לבסוף, בהקשר האמור נזכיר, כי טענות דומות כבר הועלו על-ידי העותרת 6 במסגרת עניין קישאווי, שם הן לא התקבלו על-ידי בית המשפט הנכבד.

56. עוד נציין כי המספרים האמורים מסכמים "תנועות" במעברים, ואין המדובר במספר האנשים אשר מעברים אופשר. מטבע הדברים, ולכל הפחות בקטגוריות אלו, המדובר באותם אנשים אשר עוברים שוב ושוב, דבר אשר יש בו כדי להקל באופן משמעותי על יכולת הפיקוח והבקרה על מעברם של כניסות אלו לישראל.

57. העותרות הוסיפו וטענו, כי כיום מתאפשר מעבר של מספר מצומצם של סטודנטים מרצועת עזה לאיו"ש, ועל כן יש לאפשר זאת גם לעותרות שבפנינו.

58. אכן, כיום מתאפשר מעבר מוגבל ביותר של סטודנטים מרצועת עזה לאיו"ש במסגרת תכנית המכונה A-plus של מחלקת המדינה של ממשלת ארה"ב. בתכנית משתתפים 3 סטודנטים בשנה בלבד, אשר לימודיהם באיו"ש ממומנים על ידי מחלקת המדינה האמריקאית.

משיקולים הקשורים במדיניות החוץ של מדינת ישראל (ולעניין מקומם של שיקולי מדיניות חוץ במדיניות כניסה מרצועת עזה, ראו עניין קישאווי), הוחלט לאפשר, באופן חריג, ובשים לב למספר המצומצם של התלמידים בתכנית, את מעברם לאיו"ש.

המשיבים יטענו, כי אין באישור חריג זה, שנעוץ בשיקולי מדיניות חוץ מובהקים של מדינת ישראל, כדי להצדיק שינוי המדיניות הכללית הנהוגה בהקשר זה. בוודאי שאין הדבר מעניק לעותרות כל זכות לעבור לאיו"ש לצורך לימודים, ואינו מטיל על הרשויות כל חובה לשנות את מדיניותן, לפיה תנועת תושבי עזה לאיו"ש לצורך לימודים אינה מאושרת. באופן דומה, חריג זה אינו מצדיק בחינה מחדש של ההלכה הפסוקה של בית המשפט העליון, אשר כאמור דחה פעם אחר פעם עתירות מסוג זה.

59. למעשה, העותרות מבקשות מבית המשפט "לשרטט מחדש" את המדיניות, במקום הגורמים המוסמכים האמונים על כך. זאת, לאור פרשנותן של העותרות למדיניות זו, וטענותיהן שהמדיניות אשר מיושמת בהקשר אחד אינה עקבית עם המדיניות המיושמת בהקשר דומה, ותוך ניתוח של ה"אינטרסים" של ישראל בהקשר לרצועת עזה. ברי, כי אין בכך משום הצדקה להתערב בשיקול דעתם של הגורמים המוסמכים, אשר בוחנים וקובעים את המדיניות הן באופן כללי, הן בהקשר הפרטני של המקרה.

המשיבים יטענו, שטיעוני העותרות בהקשר הזה, מבקשים מבית המשפט לשים את שיקול דעתו תחת שיקול דעתם של הגורמים המוסמכים. זאת כאשר, במפורט לעיל, מדובר בתחום בו נתון למדינה שיקול דעת רחב, ובו בית המשפט לא יטה להתערב.

60. בכל הנוגע לניתוח המציאות הבטחונית, כפי שפירטו המשיבים בכתב תשובה זה, הרי שבידי המשיבים חוות דעת מפורטת ועדכנית של גורמי הביטחון בעניין זה, והיא תוצג בפני בית משפט נכבד במעמד צד אחד, ככל שבית המשפט הנכבד ימצא זאת לנכון.

61. כאמור, בהתאם למדיניות, בהעדר טעמים הומינטאריים חריגים, אין כל חשיבות לקיומה או לאי קיומה של מניעה בטחונית קונקרטיה ממעברו לאיו"ש של תושב רצועת עזה לשם לימודים, וממילא גם לא נערכה בדיקה שכזו. עם זאת, למעלה מן הצריך ולשם הסדר הטוב בלבד, ונוכח הוצאת הצו על-תנאי, אובחן, לראשונה במסגרת הטיפול בעתירה, עניין הפרטני של העותרות 1-4 על ידי גורמי הביטחון.

במסגרת אבחון פרטני זה נמצא, כי בענייני הפרטני של העותרות 1-2 ישנה מניעה בטחונית פרטנית לכניסה לישראל לצורך מעבר לאיו"ש. באשר לעותרת 1, הרי שעל פי מידע המצוי בידי גורמי הביטחון, היא עומדת בקשר עם פעילי טרור, בהם בני משפחתה מקרבה ראשונה. אשר לעותרת 2, קיים מידע בטחוני המצביע על מעורבותה בארגון טרור, וקשריה לפעילי טרור, בהם בני משפחה מדרגה ראשונה. אשר לעותרות 3-4, הרי שנוכח מידע מסוים בעניינן, ככל שיהא על המשיבים לבחון את ענייני הפרטני, יוזמנו עותרות אלו לתחקור. נעיר, כי כמפורט לעיל, העותרת 3 יצאה זה מכבר מרצועת עזה לטיפול רפואי, ושבה לרצועת עזה.

כאמור, לדעת המשיבים אין כל עילה לבצע בדיקה פרטנית נוספת בעניינין של מי מהעותרות, שכן ממילא אין עילה הומינטארית מיוחדת כלשהי בעניינין המצדיקה להחריג מי מהן מהמדיניות הכללית.

62. בנוסף, ואף כאן למעלה מן הצורך, יצויין שבקשתן של העותרות 2-4 אינה למעבר חד-פעמי ללימודים באיו"ש לתקופה קצובה, אלא בקשה לעבור לאיו"ש למספר ימים כל שבוע. כלומר, העותרות 2-4 מבקשות שבית המשפט יורה למשיבים לאפשר להן לעבור בין עזה ואיו"ש, הלוך ושוב, כל שבוע, במשך תקופה ארוכה של בין מספר חודשים לשנה וחצי (בהתאם לעניינה של כל עותרת פרטנית, וראו לעניינין זה פסקאות 29, 42 ו-49).

מיותר לציין, כי בקשה זו של העותרות מעצימה מספר מונים את כל הטעמים אשר פורטו לעיל בהרחבה ואשר עומדים בבסיס מדיניות הבידול בין האזורים.

סוף דבר

63. המשיבים יטענו, כי אין כל עילה או מקום להתערבות בהחלטותיהם, שלא להתיר את כניסתן של העותרות לישראל לצורך מעבר לאיו"ש, לשם לימודים אקדמאיים.

נקודת המוצא, שהוכרה על ידי בית המשפט הנכבד בשורה ארוכה של פסקי דין, הינה כי לתושבי רצועת עזה, ככל נתין זר, אין כל זכות שבדין להיכנס לישראל לכל צורך שהוא, ואף לא לצורך מעבר לאיו"ש. למדינה יש שיקול דעת רחב ביותר לקבוע מי הנכנס בשעריה, לא כל שכן כאשר מדובר בתושב רצועת עזה, שהינה שטח עויין.

64. בעת הנוכחית, לאור המצב המדיני והמצב הבטחוני, ושאיפתם הבלתי פוסקת של ארגוני הטרור הפועלים ברצועת עזה להעתיק פעילותם גם לאיו"ש, המעבר בין האזורים מתאפשר רק במקרים הומינטאריים חריגים, בדגש על מקרים רפואיים דחופים. מדיניות זו נבחנה פעם אחר פעם על ידי בית משפט נכבד זה, אשר לא מצא מקום להתערב בה.

65. לאור כל האמור לעיל, המשיבים יטענו כי דין העתירה להידחות.

66. העובדות האמורות בכתב התשובה הן אמת למיטב ידיעתי ואמונת.

67. הטענות המשפטיות הן על פי עצה משפטית שקיבלתי.

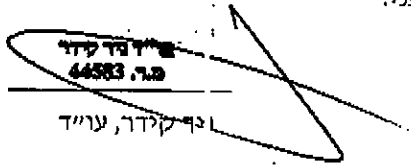
68. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אלוף איתן דמוט

אישור

אני הח"מ, עו"ד ניר קידר, מאשר בזה כי ביום 13.8.2012 התייצבתי בפני אלוף איתן דמוט, המוכר לי אישית, ולאחר שהזהרתיו כי עליו לומר את האמת וכי יהיה צפוף לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר נכונות הצהרתו וחתם עליה בפני.

עו"ד קידר, ניר